

การพัฒนา รูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และ  
ผลิตภาพในประเทศไทย

The Development of Management Model for  
Creative and Productive School in Thailand

ชมแข พงษ์เจริญ\*

Chomkae Phongcharoen\*

---

\*สาขาการจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมาภิบาล

\*Education Management Dhurakij Pundit. University, Thailand

## บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทย 2) ประเมินรูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทย การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาสภาพการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทยโดยสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนกรณีศึกษา 4 แห่ง 2) พัฒนารูปแบบโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 11 คน และสอบถามความคิดเห็นของผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และครูในสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐาน จำนวน 440 คน 3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยผู้ทรงคุณวุฒิโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) สถิติการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา สรุปสาระสำคัญ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทย พบว่าส่วนใหญ่มีสภาพปัญหาบุคลากร ความพร้อมของผู้บริหารและครู ความไม่เข้าใจของประชาชน และผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ ในด้านปรัชญาและหลักการ ควรพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก สามารถพัฒนาตนเองได้ ด้านหลักการจัดองค์กร ไม่มีโครงสร้างแน่นอน แต่ละองค์กรจัดการตนเอง ด้านการจัดหลักสูตรควรจัดหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเรียนโดยปฏิบัติจริง ด้านการจัดการเรียนรู้ มีการออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติ การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจากการทำโครงการ จัดการเรียนรู้เป็นหน่วยบูรณาการด้านบริหารจัดการ โรงเรียนจะต้องสื่อสารให้สาธารณชนและบุคลากรเข้าใจแนวคิดของโรงเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนโดยการทำกิจกรรมร่วมกัน มีหลักสูตรสำหรับผู้ปกครอง

2. รูปแบบโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทยที่ได้จากการพัฒนาในการวิจัยครั้งนี้ พบว่าเป็นโรงเรียนคุณภาพที่เชื่อว่าการสร้างคนต้องมีความยืดหยุ่น มีกระบวนการเรียนการสอนให้นักเรียนคิดเป็น คิดเอง ทำเอง ครูมีบทบาทเป็นพี่เลี้ยง จัดเนตามศักยภาพเด็ก มีปรัชญาและหลักการเน้นการศึกษาตลอดชีวิต แนวทางการจัดองค์กรจัดโครงสร้างเองเป็นอิสระ หลักการจัดหลักสูตรมีหลักสูตรเชิงสร้างสรรค์ให้คิดทุกวิชา เน้นทำกิจกรรมเป็นหลักสูตรที่เทียบเคียงนานาชาติได้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้เป็นหน่วยบูรณาการ ผู้เรียนมีโอกาสเป็นผู้เลือกเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจากการทำโครงการ แนวทางการบริหารจัดการเป็นแบบสมัยใหม่ ครูและบุคลากรเข้าใจแนวคิดของโรงเรียน แนวทางการมีส่วนร่วม จัดการศึกษา ผู้บริหาร

ครู ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในฐานะผู้สนับสนุนทรัพยากรและเป็นแหล่งเรียนรู้

3. การประเมินผลความเหมาะสมและความเป็นไปได้ พบว่ารูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทยในด้านที่มาของรูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00, 3.83 และ 3.67, 3.82 ตามลำดับ) ส่วนเงื่อนไขและการนำรูปแบบไปใช้มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 และ 3.20 ตามลำดับ)

**คำสำคัญ :** การจัดการ โรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทย

### Abstract

This research on The Development of Management Model for Creative and Productive School in Thailand has the objective to 1. To develop the Management Model for Creative and Productive School in Thailand 2.To assess the Management Model for Creative and Productive School in Thailand.

The research is composed in 3 steps. (1.) Study the condition of management for Creative and Productive School in Thailand by interviewing the executives in 4 schools' case studies. (2.) Develop the model by interviewing 11 experts and asking for the opinion of school directors, deputy directors of schools and teachers in the basic education for 440 people. (3) Assess the suitability and the possibility by the experts. By the method of focus groups in the statistical analysis of the data, there is content analysis, summary, distribution frequency, percentage, mean and standard deviations. The result of this research can conclude as follows:-

1. The condition of the management for creative and productive School in Thailand, the people and the parents still do not understand the new knowledge management. It includes the integration of sciences and technologies under the Thai approach. The separated opinion of the executives, teachers and staff must have the dedicated time to analyze this new teaching approach. They must make the research and take the research to practice in philosophy and principles. The schools insist on the students being confident, self-assured and self- developed. The principle for managing the structure in the organization, the executives have to work closely with teachers, each organization can organize itself. The principles organize the flexible courses and insist on the learner's participation for designing the educational activities both inside and outside class. The way for knowledge management and the design for knowledge that is harmonious with the nature and practicing from the project. The Learning management is the integrated unit and the approach of school management will have to communicate with the public and the personal to understand the idea of school. The idea of participation is between parents and schools by the joint activities.

2. The model of creative and productive school in the Thai society that developed from this research. This research realizes that the high quality school must have the flexible people's development. It has the learning process to create students to think and do by themselves. The main role of teachers will be the mentor in order to assess the children's ability. They must have the philosophy and the principle that insist on Life Long Learning, the way of organization and independent self- management in structure. The principle of the curriculum management has the creative curriculum in every subject. The curriculums insist on the activities as internationalization. The approach of knowledge management organizes the integrated unit. The learners have the opportunities to learn through practicing from projects and the approach of the new management. The teachers and the personal understand the school's idea, participatory approach and educational management. On behalf of the supporters in the area and the learning resources, the executives, the teachers and the parents must have the participation for the educational management.

3. From the assessment on the suitability and the possibility, it realizes that the Development of Management Model for Creative and Productive School in Thailand from the aspect of model and the component of the model is suitable and possible in the high-level (the mean is 4.00, 3.83 and 3.67, 3.82 respectively). The condition and the application model are suitable and possible in the medium-level (the mean is 3.50 and 3.20 respectively.)

**Keyword :** Management, Creative and Productive School in Thailand

### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและเศรษฐกิจโลก การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างสะดวกรวดเร็วทำให้โลกไร้พรมแดน รูปแบบการศึกษาของสมาชิกโลกเปลี่ยนแปลงไป สังคมไทยคงดำรงอยู่แบบเดิม ขาดการศึกษาค้นคว้า ไม่มีการสร้างองค์ความรู้ใหม่ เป็นสังคมที่มีแต่การเลียนแบบ ถูกครอบงำทางความคิด ไม่มีเอกลักษณ์ของตนเอง ทำให้เป็นสังคมที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันต่ำ อยู่รอดได้ยาก ด้วยเหตุนี้จำเป็นต้องเปลี่ยนสังคมใหม่ให้เป็นสังคมฐานความรู้ มีผู้คนที่รู้จักคิด รู้จักสร้าง หรือผลิตงานใหม่ๆ มีการพัฒนาเชื่อมโยงความรู้เป็นสังคมที่มีเหตุผล เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (ไพฑูริย์ สีนลรัตน์และคณะ, 2550) หลังประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กระทรวงศึกษาได้ติดตามประเมินผลการดำเนินงานในภาพรวมของการปฏิรูปการศึกษา พบปัญหาที่ต้องเร่งพัฒนาดังนี้ (อรอนพ จินะวัฒน์, 2551) 1). ด้านคุณภาพการศึกษา 2). ด้านโครงสร้างการบริหารงาน 3). ด้านหลักสูตรและการสอน 4). ด้านคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงควรเปลี่ยนกระแสนการศึกษาใหม่ให้เป็นไปในทิศทางที่ก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ก่อให้เกิดรูปธรรมในการศึกษาและก่อให้เกิดผลผลิตในทางสร้างสรรค์ เป็นผลผลิตใหม่ๆ ที่เกิดจากความคิดสติปัญญา วิธีการของการศึกษานั้นๆ ซึ่งสถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทุกระดับการศึกษา มีการกำหนดหลักสูตรการศึกษาที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้การพัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์และผลผลิตเป็นไปในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ปฏิบัติได้จริง และมีประสิทธิภาพสูงสุด อันนำไป

สู่การจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทย

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ โดยมุ่งเน้นให้มีการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้ใหม่ของคนไทย ครูมีวิธีการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนจากผู้บอกเป็นผู้อำนวยความสะดวกด้วยวิธีหลากหลาย (ถวัลย์ มาศจรัส, 2553)

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพพบว่าสภาพการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพประชาชนและผู้ปกครองยังไม่เข้าใจในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ มีการบูรณาการด้วยวิชาและเทคโนโลยีภายใต้ความเป็นไทย มีวิธีคิดแยกส่วน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรต้องมีความพร้อมสูง ในการทุ่มเทเวลาในการสอนแบบวิเคราะห์ มีเหตุผล มีข้อสงสัยรู้จักวิจัยและพิสูจน์ ครูต้องทำได้ ในด้านปรัชญาและหลักการ โรงเรียนเน้นให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงความคิดเห็น สามารถพัฒนาตนเองได้ หลักการจัดองค์กรไม่มีโครงสร้างแน่นอน เป็นองค์กรที่ผู้บริหารใกล้ชิดกับผู้ปฏิบัติงาน แต่ละองค์กรจัดการตัวเอง หลักการจัดหลักสูตร ยืดหยุ่น เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบแผนกิจกรรมการเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน มีการจัดกิจกรรมเสริม แนวทางการจัดการเรียนรู้ มีการออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติ เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ โดยการทำโครงงานจัดการเรียนรู้เป็นหน่วย

บูรณาการ แนวทางการบริหารจัดการ โรงเรียน จะต้องสื่อสารให้สาธารณชนเข้าใจ บุคลากร ต้องเข้าใจแนวคิดของโรงเรียน แนวทางการมีส่วนร่วม ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับโรงเรียน และ ผู้ปกครองด้วยกันในการทำกิจกรรมร่วมกัน

จากการศึกษารูปแบบสถานศึกษาตาม แนวคิดเชิงสร้างสรรค์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่ามีการพัฒนาสถานศึกษาตาม รูปแบบแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ เป็นโรงเรียนแห่ง การเรียนรู้ สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างดี ในด้านการบริหารจัดการ นักเรียนได้รับ ประสบการณ์หลากหลายในการเรียนรู้ มีการ ประเมินผลการเรียนรู้ตามรูปแบบแนวคิดเชิง สร้างสรรค์ มีการพัฒนาการเรียนรู้ การสอน การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่วนสำคัญ ที่สุดคือนโยบาย วิถีปฏิบัติ และคุณค่า การปฏิบัติ ทางการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ นอกจากนี้ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และ ผลผลิตในสังคมไทย สืบเนื่องจากปัจจุบัน โลกเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ การตามอย่างประเทศ ตะวันตกมีมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาการจัดการ ศึกษาไม่สอดคล้องกับสังคมไทย การอบรม คนบนพื้นฐานวัฒนธรรมไทยไม่ได้รับการวิจัย เท่าที่ควร ทำให้ระบบการศึกษาไทยเป็นระบบ บริโภคนิยม การคิดใหม่ สร้างใหม่จึงไม่เกิดขึ้น เพื่อให้มีการพัฒนาประเทศทัดเทียมกับประเทศ ต่างๆ จึงควรพัฒนารูปแบบการจัดการโรงเรียน เชิงสร้างสรรค์และผลผลิตในประเทศไทย โดย กำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนใหม่ จัดหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน เน้นผลผลิต ปรับ องค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการสร้างสรรคและ ผลผลิตเรียนรู้ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2549)

ดังนั้นการจัดการโรงเรียนสร้างสรรค์และ ผลผลิตในประเทศไทยจึงเป็นสิ่งสำคัญและ จำเป็นโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทยมี อยู่่น้อยมากและไม่มีมีการจัดการเรียนการสอน อย่างจริงจังต่อเนื่องจึงควรพัฒนารูปแบบการ จัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์ผลผลิตภาพใน ประเทศไทยโดยนำแนวคิดของศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ มาพัฒนาต่อ อันจะเป็น ประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย การวางแผน

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการ โรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลผลิตภาพในสังคมไทย
2. เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการ โรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลผลิตภาพในสังคมไทย

### วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 1.1 ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จำนวน 32,731 แห่ง ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 178 เขต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ
  - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่ง เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้
    - 1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกรณีศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาที่มีแนวคิดการจัดการโรงเรียน เชิงสร้างสรรค์และผลผลิตภาพ จำนวน 4 แห่ง คือ โรงเรียนดรณสิกขาลัย โรงเรียนลำปลายมาศ พัฒนา โรงเรียนรุ่งอรุณ และโรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม)
    - 1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ตรวจสอบรูปแบบ เชิงคุณลักษณะ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11

คน จากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบาย และการวางแผนการศึกษา จำนวน 6 คน กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2.3 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการและครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยเปิดตารางยามานะ (Yamane:1967) จำนวน 440 แห่งที่ได้มาจากการสุ่มหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) ขั้นตอนของการสุ่ม ดังนี้

1) สุ่มจากจังหวัด 76 จังหวัด ได้ 34 จังหวัด จับฉลากเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 70 เขตด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

2) สุ่มตัวอย่างสถานศึกษาในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา โดยการแบ่งสถานศึกษาออกเป็นสถานศึกษาระดับประถม และระดับมัธยมศึกษา แล้วเลือกสถานศึกษาทั้ง 2 ประเภทออกเป็นสัดส่วน 50% แล้วสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยจับฉลากสถานศึกษาตามจำนวน กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากตารางสำเร็จรูปจำแนกสถานศึกษาออกเป็นขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ตามสัดส่วน

## ผลการวิจัย

1. สภาพการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทยจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนกรณีศึกษา 4 แห่งพบว่า การจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทย ประชาชน และผู้ปกครองยังไม่เข้าใจในการจัดการเรียนรู้

แนวใหม่ที่เน้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการบูรณาการด้วยวิชาและเทคโนโลยีภายใต้ฐานคุณธรรมจริยธรรม และความเป็นไทย แนวคิดหลักการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทย ควรให้ผู้เรียนรู้จักวิธีค้นหาความรู้ด้วยตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง การจะได้ความรู้ต้องผ่านการปฏิบัติ การจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทยในปัจจุบันแตกต่างจากโรงเรียนอื่นๆ คือ เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านโครงงานหรือการปฏิบัติโดยมีครูเป็นผู้แนะนำเท่านั้น ในด้านองค์ประกอบของการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทย พบว่าด้านปรัชญาและหลักการ คือพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้านการจัดหลักสูตรจัดให้มีการยืดหยุ่น เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยปฏิบัติจริง จัดหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ด้านแนวทางการจัดการเรียนรู้มีการออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติ การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจากการทำโครงงาน ด้านแนวทางการบริหารจัดการ บุคลากรต้องได้รับการอบรมให้มีความรู้ ความเข้าใจก่อนดำเนินการ ด้านแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีหลักสูตรสำหรับผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนการคิด การทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับทางโรงเรียน

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อรูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทยของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าโดยภาพรวมเป็นโรงเรียนคุณภาพที่แปลกใหม่ คนทั่วไปยอมรับมีครูดีมีคุณภาพ ไม่ติดกรอบทุนในการพัฒนาได้รับการสนับสนุนจาก

มูลนิธิหรือเอกชน การทัศนศึกษาสำคัญมาก เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดนอกกรอบ มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพที่เหมาะสมด้านปรัชญาและหลักการเน้นให้เด็กได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านหลักการจัดองค์กรจัดโครงสร้างองค์กรเองเป็นอิสระ ด้านหลักการจัดหลักสูตรมีหลักสูตรเชิงสร้างสรรค์ให้นักเรียนคิดทุกวิชา เน้นการทำให้กิจกรรมเป็นหลักสูตรที่เทียบเคียงนานาชาติได้ ด้านแนวทางการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ครูเป็นผู้สนับสนุนกระตุ้นให้นักเรียนสร้างสิ่งใหม่ แนวทางการบริหารจัดการผู้บริหารใจกว้าง โปร่งใส เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นนักจัดการที่ดี ด้านแนวทางการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง วางแผนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีระบบดูแลนักเรียนที่จบไปแล้ว

3. ผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทยของผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และครู พบว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 398 โรงเรียน (1,147 ชุด) จาก 440 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 90.45 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด พบว่ารูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบแล้ว พบว่าทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ปรัชญาและหลักการ หลักการจัดองค์กร หลักการจัดหลักสูตร แนวทางการจัดการเรียนรู้ แนวทางการบริหารจัดการและแนวทางการมีส่วนร่วมจัดการศึกษามีรูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในระดับมาก

เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดโรงเรียนแล้วพบว่ารูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพโดยรวมทุกขนาดโรงเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบแล้ว พบว่าทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ปรัชญาและหลักการ หลักการจัดองค์กร หลักการจัดหลักสูตร แนวทางการจัดการเรียนรู้ แนวทางการบริหารจัดการ และแนวทางการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา มีรูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพทุกขนาดโรงเรียนมีระดับความเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.16-4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.50-0.65) เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดโรงเรียนแล้ว พบว่า รูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพโดยรวมทุกขนาดโรงเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.18-4.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.30-0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบแล้ว พบว่า ทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ปรัชญาและหลักการ โครงสร้างองค์กร หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา มีรูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพทุกขนาดโรงเรียนมีระดับความเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.13-4.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.39-0.65) 4. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับสาระของการพัฒนารูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทย ในด้านที่มาของรูปแบบองค์ประกอบของรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และ 3.83 ตามลำดับ) ส่วนเงื่อนไขและการนำรูปแบบไปใช้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50)

สำหรับความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทย จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ที่มาของรูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 และ 3.80 ตามลำดับ) ส่วนเงื่อนไขและการนำรูปแบบไปใช้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20)

### อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบประเด็นหลักที่ควรนำมาอภิปราย 3 ประเด็น คือ

- 1) สภาพการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทย
- 2) รูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทย
- 3) ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทย พบว่าโดยภาพรวมประชาชนและผู้ปกครองยังไม่เข้าใจในการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ ที่เน้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการบูรณาการด้วยวิชาและเทคโนโลยีภายใต้ฐานคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทยทั้งนี้อาจเป็นเพราะความล้มเหลวของระบบการศึกษาไทยที่ผ่านมา มีสาเหตุจากระบบบริหารการศึกษาและการจัดการศึกษาที่ออกกระบบไว้ไม่เหมาะสมกับยุคสมัย ไม่ทันต่อเหตุการณ์ และไม่สนองความต้องการของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ชุมชน และผู้ปกครองไม่มีบทบาท

ในการจัดการศึกษา แม้จะมีแนวความคิดให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามานานแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากการบริหารการศึกษาของไทยสั่งตรงลงไปจากส่วนกลางงบประมาณทั้งหมดไปจากส่วนกลาง โรงเรียนจึงไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดหลักสูตร การพัฒนาการเรียนการสอน จากทฤษฎีของตะวันตกที่กำหนดให้โรงเรียนมีภารกิจด้านความสัมพันธ์กับชุมชน จึงเป็นไปได้ยากสำหรับประเทศไทย บทบาทของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมีน้อยมาก แม้แต่ พ่อแม่ผู้ปกครอง ในฐานะผู้ที่ได้รับบริการการศึกษาโดยตรง ก็ไม่มีสิทธิ ไม่มีเสียงในการจัดการศึกษาของลูกหลาน จะมีก็เฉพาะการบริจาคเงินช่วยเหลือโรงเรียนหรือบริจาคแรงงานเท่านั้น (รุ่ง แก้วแดง, 2541) ซึ่งสอดคล้องกับไพฑูรย์สินลาวัฒน์ (2553) ที่กล่าวว่า สภาพสังคมปัจจุบันได้สะท้อนภาพความอ่อนด้อยของสังคมและการศึกษา การเดินทางอย่างต่างประเทศอยู่เสมอ เช่นนี้ทำให้การจัดการศึกษาของไทยไม่สอดคล้องกับพื้นเพธรรมชาติและวัฒนธรรมไทยเท่าที่ควร ดังนั้น โรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพจะต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับครู บุคลากรและผู้ปกครองได้เข้าใจแนวคิดในการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอที่มีต่อรูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทย พบว่าโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทยเป็นโรงเรียนคุณภาพที่เชื่อว่าการสร้างคนต้องมีความยืดหยุ่น มีกระบวนการเรียนการสอนให้นักเรียนคิดเป็น คิดเองทำเอง ครูมีบทบาทเป็นพี่เลี้ยง ชี้แนะตามศักยภาพ

เด็ก มีปรัชญาและหลักการเน้นการศึกษาตลอดชีวิต แนวทางการจัดองค์กรจัดโครงสร้างเอง เป็นอิสระ หลักการจัดหลักสูตรมีหลักสูตรเชิงสร้างสรรค์ให้คิดทุกวิชา เน้นทำกิจกรรมเป็นหลักสูตรที่เทียบเคียงนานาชาติได้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้เป็นหน่วยบูรณาการ ผู้เรียนมีโอกาสเป็นผู้เลือกเรียนรู้ ผ่านการปฏิบัติจากการทำโครงการงาน แนวทางการบริหารจัดการเป็นแบบสมัยใหม่ ครูและบุคลากร เข้าใจแนวคิดของโรงเรียน แนวทางการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในฐานะผู้สนับสนุนทรัพยากรและเป็นแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ โดยกำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้เกิดได้ทุกเวลาทุกสภาพที่จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็นทำเป็น ให้ความสำคัญริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มุ่งเน้นให้มีการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้ใหม่ของคนไทย (ภวัธย์ มาศจรัส, 2553) สอดคล้องกับแนวคิดของไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2553) ที่กล่าวว่าโลกปัจจุบันเป็นโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเรียกกันว่ายุคหลังความทันสมัย (Post Modernity) ทำให้เกิดโลกไร้พรมแดน สังคมต้องมีการปรับเปลี่ยนอย่างหลีกเลี่ยงไม่

ได้ สังคมที่ดำรงอยู่โดยขาดการศึกษาค้นคว้า ไม่มีการสร้างหรือจัดการให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ สังคมมีแต่การเลียนแบบ ไม่มีเอกลักษณ์ของตนเองจึงอยู่รอดได้ยาก ดังนั้นจึงต้องเปลี่ยนแปลงสังคมใหม่ให้เป็นสังคมฐานความรู้ มีผู้คน รู้จักคิด สามารถสร้างหรือผลิตงานใหม่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นเพื่อให้การศึกษาก้าวไปในทิศทางที่มีคุณค่าต่อผู้เรียน จึงควรเปลี่ยนกระแสนการศึกษาใหม่ที่ก่อให้เกิดผลผลิตในทางสร้างสรรค์ (Creative) เป็นผลผลิตใหม่ๆ ที่เกิดจากความคิดสติปัญญา วิธีการของการศึกษานั้นๆ

3. ผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และครู เกี่ยวกับการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทย พบว่ารูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบแล้วพบว่า 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ปรัชญาและหลักการ หลักการจัดองค์กร หลักการจัดหลักสูตร แนวทางการจัดการเรียนรู้ แนวทางการบริหารจัดการและแนวทางการมีส่วนร่วมจัดการศึกษามีรูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะรูปแบบโดยทั่วไปจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญสามารถนำไปสร้างเครื่องมือเพื่อไปพิสูจน์ทดสอบได้โครงสร้างของรูปแบบจะต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal relationship) ซึ่งสามารถใช้อธิบายปรากฏการณ์เรื่องนั้นได้ รูปแบบจะต้องสามารถช่วยสร้างจินตนาการ (Imagination) ความคิดรวบยอด (Concept) และความสัมพันธ์ (Interrelations) รวมทั้งช่วยขยายขอบเขตของการสืบเสาะความรู้ (Keeves, 1997) สอดคล้อง

กับแนวคิดของ Moskpwith and Writht.1979) ที่กล่าวว่าจุดมุ่งหมายของรูปแบบคือการแบ่งวิธีการเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของระบบหรือเพื่อปรับปรุงวิธีการดำเนินงาน หรือถ้าเป็นระบบในอนาคตจะชี้ให้เห็นถึงภารกิจย่อย แต่ละองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน

เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดโรงเรียน แล้วพบว่ารูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทยโดยรวมทุกขนาดโรงเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบแล้ว พบว่าทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ปรัชญาและหลักการ หลักการจัดการองค์กร หลักการจัดหลักสูตร แนวทางการจัดการเรียนรู้ แนวทางการบริหารจัดการ และแนวทางการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา มีรูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพทุกขนาดโรงเรียน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะรูปแบบได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่ออธิบายหรือแสดงให้เห็นองค์ประกอบสำคัญของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อเป็นแนวทางดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง สอดคล้องกับ ดิเรก วรรณเศียร (2545) ; พูนสุข หิงคานนท์ (2540) ที่กล่าวว่ารูปแบบเป็นสิ่งที่แสดงโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของเรื่องที่จะศึกษารูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทย รายองค์ประกอบ

องค์ประกอบด้านปรัชญาและหลักการ พบว่า หลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ เก่ง ดี มีความสุข มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่นๆ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต้องมีความเชื่อและปรัชญาเป็นรากฐานความคิด

การจัดการศึกษาต้องถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ที่ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ มุ่งเน้นให้ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้ใหม่ของคนไทย ปรับการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการเรียนรู้จากภาคทฤษฎีเป็นหลักและเปลี่ยนการสอนของผู้สอนจากการเป็นผู้บอกความรู้ให้เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดความรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายให้ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2553) ที่กล่าวว่าลักษณะคนรุ่นใหม่ของสังคมไทยจะต้องมีคุณลักษณะคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีผลผลิตและมีความรับผิดชอบ เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดโรงเรียนแล้วพบว่าหลักการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ เก่ง ดี มีความสุข โรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่นๆ ในทุกขนาดโรงเรียนมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนขนาดเล็กสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยเน้นความรู้ จินตนาการ การเชื่อมโยง คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ

องค์ประกอบด้านโครงสร้างองค์กรพบว่าทุกข้อมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดโรงเรียนแล้ว พบว่าเป็นองค์กรที่ผู้บริหารใกล้ชิดกับผู้ปฏิบัติงาน โรงเรียนขนาดใหญ่ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่นๆ ในทุกขนาดโรงเรียนมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนขนาดใหญ่มีการแบ่งงานโดยยึด

ลักษณะงานเป็นเกณฑ์ตามโครงสร้างหน้าที่ นอกจากนี้มีการแบ่งงานโดยยึดความรู้ความสามารถของบุคลากรตลอดจนมีการแบ่งตามกิจกรรมที่มีความจำเป็นของสถานศึกษา ในส่วนการสร้างควมเอาใจใส่และความไว้วางใจภายในสถานศึกษานั้น ทำให้ครูในโรงเรียนรับรู้ถึงความสำเร็จและเกิดความภาคภูมิใจในการทำงาน มีส่วนร่วมและรู้สึกเป็นเจ้าขององค์การ ผู้บริหารและครูต่างยอมรับและเคารพในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน บริหารงานอย่างโปร่งใส พฤติกรรมและภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างควมเอาใจใส่ใกล้ชิดกับผู้ปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ Sinden, Hoy and Sweetland (2004) กล่าวว่าเมื่อผู้บริหารสนับสนุนครูและเคารพความเป็นวิชาชีพและความเชี่ยวชาญของครู ครูมักจะไว้วางใจและเคารพต่อผู้บริหาร ครูปรารถนาให้ผู้บริหารดูแลในฐานะเป็นนักวิชาชีพต้องการอิสระในการทำงาน และขอให้ผู้บริหารมีปฏิสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งจะนำไปสู่ควมเอาใจใส่และความไว้วางใจผู้บริหารด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gage (2003) ความเอาใจใส่ต่อการการสัมพันธ์กับความไว้วางใจในองค์การและโครงสร้างองค์การโรงเรียนที่เอื้อให้บรรลุเป้าหมาย ความไว้วางใจต่อผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานจะเกิดขึ้นโครงสร้างองค์การที่เอื้อให้บรรลุเป้าหมาย

องค์ประกอบด้านหลักการจัดหลักสูตรพบว่าทุกข้อมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดโรงเรียนแล้ว พบว่าจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางอิงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความยืดหยุ่น เน้น

ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบแผนกิจกรรมและการเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่นๆ ในทุกขนาดโรงเรียน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมสามารถดำเนินการได้ดีกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรทั้งด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ส.วาสนา ประवालพุกษ์ (2548) ได้ศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง มีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรแตกต่างกันตามความพร้อมของโรงเรียน โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ สามารถดำเนินการได้ดีกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเฉพาะโรงเรียนขยายโอกาสมักประสบปัญหามาก ในช่วงชั้นที่ 3 ปัญหาการดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นเรื่องบุคลากร และงบประมาณการจัดทำเอกสารหลักสูตรไม่เพียงพอ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารบ่อยมากทำให้การบริหารงานขาดความต่อเนื่อง

องค์ประกอบด้านแนวทางการจัดการเรียนรู้ พบว่าทุกข้อมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดโรงเรียนแล้ว พบว่า ทุกข้อมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดโรงเรียนแล้ว พบว่า การจัดการเรียนรู้ยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนง่าย บรรยากาศในห้องเรียนไม่ตึงเครียดเป็นกันเอง มีความเท่าเทียมกัน การจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยผู้เรียน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรอื่นๆ มีการสอดแทรกกิจกรรมหลักสูตรซ่อมเสริมวิชาเลือกนอกหลักสูตร กิจกรรมพิเศษ ครู กระตุ้นให้เด็ก

คิดนอกกรอบ ใจกว้าง เด็กแสดงความคิดเห็น ครูเป็นผู้ชี้แนะ และครูมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย โรงเรียนขนาดใหญ่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่นๆ ในทุกขนาดโรงเรียนมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ทั้งสถานที่ บุคลากร และงบประมาณ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (2549) ได้ประเมินผลการปฏิรูป การเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 จากพหุกรณีศึกษาพบว่า โรงเรียน เกือบทั้งหมดจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการ ให้นักเรียนค้นหาความรู้ด้วยตนเอง

องค์ประกอบด้านแนวทางการบริหารจัดการพบว่า มีเพียงการบริหารเอกชนมา สนับสนุนเก็บเงินค่าเล่าเรียนแพงกว่าปกติ ที่มี ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่นๆ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดโรงเรียนแล้ว พบว่าการบริหารจัดการมีความยืดหยุ่น เปิด โอกาสให้ครู ผู้บริหารผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วม การบริหารจัดการเป็นแบบสมัยใหม่ เป็นนัก จัดการที่ดี เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหาร ต้องใจกว้าง มีความโปร่งใสเป็นพื้นฐาน ผู้บริหาร เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการเรียน การสอนเชิงสร้างสรรค์ และประสานงานกับ ชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และความร่วมมือ จัดการเรียนการสอน โรงเรียนขนาดใหญ่มีระดับ ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด การบริหาร เอกชนมาสนับสนุนเก็บเงินค่าเล่าเรียน แพงกว่า ปกติโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางมีระดับ ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่นๆ

ในทุกขนาดโรงเรียนมีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะแนวทางการ บริหารจัดการในสถานศึกษาที่สามารถสนอง เจตนารมณ์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กล่าวว่าสถานศึกษาควรมีบทบาท หลักเป็นหน่วยบริการทางการศึกษาที่สอดคล้อง กับความต้องการจำเป็นของท้องถิ่นและควรเป็น หน่วยนำสังคมของชุมชน อีกทั้งสถานศึกษา มีคุณภาพมีศักยภาพเพียงพอที่จะดำเนินการ ตามวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาได้ด้วย ตนเอง ตลอดจนมีอิสระในการบริหารจัดการ สถานศึกษา ภายใต้กรอบนโยบายที่กำหนดด้วย ตนเองและพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ได้ กระจายอำนาจให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระ ในการจัดการด้านวิชาการ การเงิน และบุคลากร โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนเข้ามาส่งเสริม และสนับสนุนให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษา โดยมีการจัดสภาพแวดล้อมให้เกิดความเพียงพอ ทั้งด้านอาคารสถานที่ งบประมาณ บุคคลและ การบริหารทั่วไป ให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการ เรียนรู้ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (สำนักงาน ปฏิรูปการศึกษา. 2545) องค์ประกอบด้านการ มีส่วนร่วมจัดการศึกษา พบว่าทุกข้อมีระดับ ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา แยกตามขนาดโรงเรียนแล้ว พบว่าผู้มีส่วน เกี่ยวข้องร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผน ร่วมประเมินติดตามและร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจาก การดำเนินงาน และชุมชนมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาในฐานะผู้สนับสนุนทรัพยากร การเรียนรู้ และเป็นแหล่งเรียนรู้ โรงเรียน ขนาดใหญ่มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก

ที่สุด ส่วนข้ออื่นๆ ในทุกขนาดโรงเรียนมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะการมีส่วนร่วมมีหลายลักษณะหลายรูปแบบ วิธีการโรงเรียนขนาดใหญ่มีบุคลากรจำนวนมาก จึงเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผลการเปิดให้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับประโยชน์ในด้านการนำเอาความรู้ ความสามารถและทักษะของคนในองค์กรมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ ชูชาติ พ่วงสมจิตต์ (2540) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในกิจกรรมต่างๆ

การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพโดยรวมและรายองค์ประกอบของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำแนกตามขนาดโรงเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบแล้ว พบว่าทุกๆ องค์ประกอบได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปรัชญาและหลักการ องค์ประกอบที่ 2 หลักการจัดองค์กร องค์ประกอบที่ 3 หลักการจัดหลักสูตร องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 5 แนวทางการบริหารจัดการ องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้

เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนอยู่ในสถานศึกษา ต้องนำรูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทย ไปใช้ในการปฏิบัติตามองค์ประกอบของรูปแบบซึ่งมีความสัมพันธ์กันสอดคล้องกับ บุญชม ศรีสะอาด (2546) ที่กล่าวว่ารูปแบบเป็นโครงสร้างที่แสดงถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการวิจัยโดยใช้รูปแบบมีขั้นตอนในการสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้น ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของผู้ทรงคุณวุฒิ

จากผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ผู้วิจัยพบประเด็นที่เห็นว่าควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. รูปแบบโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทยที่น่าเสนอได้ผ่านกระบวนการพัฒนาเป็นลำดับขั้นตอน โดยใช้วิธีการวิจัยเป็นฐานในการพัฒนาจึงมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งในการพัฒนารูปแบบครั้งนี้ เริ่มจากการศึกษาสภาพการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทย 4 โรงเรียนกรณีศึกษา มีการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และผู้ทรงคุณวุฒิ สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 440 โรงเรียนทั่วประเทศ ซึ่งเป็นการวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่มักจะศึกษากับประชากรขนาดใหญ่ แต่สามารถทำการศึกษาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมได้ ซึ่งเป็นข้อดี คือ 1) ประหยัดค่าใช้จ่าย 2) ประหยัดเวลา 3) ใช้วิธีเก็บข้อมูลได้หลายวิธี 4) ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือเป็นตัวแทนของประชากรได้ (พิชญ พงษ์สี, 2550) และมีการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์และการวิเคราะห์

เอกสารที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับ สุภางค์ จันทวานิช (2537) ซึ่งสรุปได้ว่าการวิจัยคุณภาพ เป็นการศึกษารากฏการณ์ทางสังคมอย่างลึกซึ้ง ไม่เน้นตัวเลขทั้งจากการวัดและการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

รูปแบบที่น่าเสนอ มีการพัฒนาขึ้นจากกรอบแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนารูปแบบ มีการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการบริหารและนักวิชาการ ต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่ารูปแบบที่น่าเสนอมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ทุกองค์ประกอบ

2. เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของรูปแบบที่น่าเสนอมีประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทยทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และ 3.88 ตามลำดับ) ส่วนเงื่อนไขและการนำรูปแบบไปใช้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50) ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นว่า องค์ประกอบของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้นี้มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ เพราะได้รับการยอมรับในเชิงวิชาการ ดังนี้ Eisner (1976) ได้เสนอแนวคิดการตรวจสอบโดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่า การวิจัยเชิงปริมาณ โดยเชื่อว่าการรับรู้ที่เท่ากันนั้นเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รู้ และเชื่อว่าผู้ทรงคุณวุฒินั้นเที่ยงธรรมและมีดุลยพินิจที่ดีทั้งมาตรฐานและเกณฑ์พิจารณานั้นจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิ

3. เงื่อนไขและแนวทางการนำรูปแบบไปใช้ ผู้วิจัยได้กำหนดเงื่อนไขของรูปแบบไว้

1) ผู้ปกครองต้องมีความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ของโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพที่เน้นการจัดการเรียนการสอนผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง บูรณาการด้วยวิชาและเทคโนโลยีภายใต้ฐานความเป็นไทย มีหลักสูตรผู้ปกครองเฉพาะมีค่าใช้จ่ายต่างจากโรงเรียนทั่วไป

2) สังคม โรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพต้องประชาสัมพันธ์สื่อสารให้สาธารณชนเข้าใจในเรื่องการจัดการของโรงเรียน ในด้านปรัชญาและหลักการ หลักการจัดการองค์กร หลักการจัดหลักสูตร แนวทางการจัดการเรียนรู้ แนวทางการบริหารจัดการและแนวทางการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

3) ตัวผู้สอน ต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ผ่านการฝึกอบรมและพัฒนาการสอนตามแนวคิดของโรงเรียน

4) ระบบการศึกษาจะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเป็นการจัดที่ยืดหยุ่น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าถึงการเรียนรู้มากที่สุด

5) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้เป็นรูปแบบสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะหากจะนำไปใช้กับสถานศึกษาในระดับอื่นๆ ควรต้องปรับประยุกต์ให้มีความเหมาะสม

6) การนำรูปแบบนี้ไปใช้ผู้ใช้ต้องศึกษารายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบให้ชัดเจนเนื่องจากองค์ประกอบแต่ละส่วนมีความสัมพันธ์กัน เป็นการกำหนดเงื่อนไขที่สอดคล้อง

กับลักษณะของรูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับ อุทัย บุญประเสริฐ (2526) ซึ่งได้ให้คำจำกัดความของรูปแบบว่าหมายถึงสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สำคัญๆ ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบไปใช้

1) ควรนำรูปแบบไปใช้ในสถานศึกษาอย่างสมบูรณ์และใช้ตลอดกระบวนการ หมายถึงการนำรูปแบบ และองค์ประกอบทุกส่วนทุกขั้นตอนไปใช้ไม่ควรเลือกเฉพาะองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งหรือขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง

2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตควรจะมีการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องการพัฒนาแบบแผนการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทยในระดับอื่นๆ หรือศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมหรือปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการนำรูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทยไปใช้ เป็นต้น

### บรรณานุกรม

#### ภาษาไทย

- ถวัลย์ มาสจรัส.(2553).การจัดการศึกษาและแห่งการเรียนรู้สร้างสรรค์.กรุงเทพฯ : ธารอักษร  
พิษณุ ฟองสี. (2550).วิจัยทางการศึกษา.กรุงเทพฯ : เทียมฟ้าการพิมพ์.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์.(2549).การศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์  
มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์และคณะ. (2550). โครงการวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียน  
การสอน **CRP**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- \_\_\_\_\_. (2553). ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่  
ทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่ง แก้วแดง. (2541). ปฏิบัติการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร : มติชน.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2537). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร :  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรณพ จินะวัฒน์. (2551). ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษา หน่วยที่1-7. นนทบุรี  
: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (กรกฎาคม-สิงหาคม 2526) ระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อ  
การวางแผนและการตัดสินใจทางการศึกษาในระดับจังหวัด. จันทรเกษม. 17,3.

#### ภาษาอังกฤษ

- Eisner, E (1976). "Education connoisseurship and criticism : Their form  
and Junctions in educational evaluation" **Journal of Aesthetic Education**
- Gage. Charls Quineey. (June 2006) "**The meaning and measure of school  
mindfulness : An exploratory analysis.**" ProQuest Digital Dissertations
- Keeves, Peter J. (1985) **Model and Model Build ing. Educational Research.  
Methodology and Measurement** : An international Handbook. Oxford  
:Pergamon Press
- Sinder. Jame.E.(2004). Hoy. W.K. and Sweetland. S.R. "Enabling School Structure  
:Prineipal Leadership and Organizational Commitment of teacher"  
**Journal of School Leadership**
- Yamane,(1967). T. **Elementary sampling theory**. Englewood, N.J. :  
Prentice – Hall